

Хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш.

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида, давлатимизда, Конституция ва қонунларнинг устунлиги сўзсиз тан олиниши белгиланган.

Бирорта ҳам қонун ёки бошқа норматив-хуқуқий ҳужжат Конституция нормалари ва қоидаларига зид келиши мумкин эмаслиги мустаҳкамланган.

Конституциямизнинг 18-моддасида Ўзбекистон Республикасида барча фуқаролар бир хил хуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенглиги, Имтиёзлар фақат қонун билан белгиланиб қўйилиши ҳамда ижтимоий адолат принципларига мос бўлиши шартлиги белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси фуқароси ва давлат бир-бирига нисбатан бўлган хуқуқлари ва бурчлари билан ўзаро боғлиқдирлар. Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган хуқуқ ва эркинликлари дахлсиздир, улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмас.

Давлат фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамланган хуқуқлари ва эркинликларини таъминлайди.

Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 2 сентябрь кунги "**Хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида**"ги ЎРҚ-561-сон ҳамда "**Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида**"ги ЎРҚ-562-сон [ОКОЗ:

1.01.00.00.00 Конституциявий тузум / 01.06.00.00 Инсон ва фуқаронинг хуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари / 01.06.09.00 Алоҳида тоифадаги фуқароларни (аёллар, болалар ва бошқалар) хуқуқий ҳолатини ўзига хос хусусиятлари]

[ТСЗ:

- 1.Ижтимоий-маданий масалалар / Ижтимоий суғурта, ижтимоий таъминот ва ижтимоий ҳимоя;
- 2.Одил судлов. Ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш. Адлия / Маъмурий жавобгарлик]

Қонунлари қабул қилиниши бунинг исботидир.

Ўзбекистон Республикасининг "**Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида**"ги ЎРҚ-562-сон [ОКОЗ:

1.01.00.00.00 Конституциявий тузум / 01.06.00.00 Инсон ва фуқаронинг хуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари / 01.06.09.00 Алоҳида тоифадаги фуқароларни (аёллар, болалар ва бошқалар) хуқуқий ҳолатини ўзига хос хусусиятлари]

[ТСЗ:

- 1.Ижтимоий-маданий масалалар / Ижтимоий суғурта, ижтимоий таъминот ва ижтимоий ҳимоя;
- 2.Одил судлов. Ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш. Адлия / Маъмурий жавобгарлик]

Қонунининг мақсади хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборатdir.

Қонунга асосан давлатимизда **жинс бўйича бевосита ёки билвосита камситишга йўл қўйилмайди.**

Давлат, хотин-қизлар ва эркакларга жамият ҳамда давлат ишларини бошқаришда, сайлов жараёнида тенг иштирок этишни, соғлиқни сақлаш, таълим, фан, маданият, меҳнат ва ижтимоий ҳимоя соҳаларида, шунингдек давлат ва жамият ҳаётининг бошқа соҳаларида тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар таъминланишини кафолатлайди.

Хотин-қизлар ва эркаклар ўртасида ҳақиқий тенгликка эришиш, жамият ҳаётининг барча

соҳаларида уларнинг иштирокини кенгайтириш, жинс бўйича бевосита ва билвосита камситишни бартараф этиш ҳамда уларнинг олдини олиш мақсадида давлат томонидан гендер сиёсати амалга оширилишини таъминлашга доир вақтингчалик махсус чоралар кўрилади.

Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари қуидагилардан иборат

мазкур соҳадаги норматив-ҳуқуқий базани шакллантириш ва такомиллаштириш;

мазкур соҳадаги давлат дастурларини, миллий ҳаракатлар режаларини ва стратегияларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш;

хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар маданиятини шакллантириш;

жамият ва давлат ишларини бошқаришда хотин-қизлар ва эркакларнинг тенг иштирок этишини таъминлаш;

мехнатга оид ва оилавий мажбуриятларни бирга бажаришда хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш;

оилани, болаликни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ва қўллаб-қувватлаш, масъулиятли оналик ва оталикни шакллантириш;

жинс бўйича бевосита ва билвосита камситишга қаратилган ахборотдан жамиятни ҳимоя қилиш;

мазкур соҳадаги давлат дастурларини, миллий ҳаракатлар режаларини ва стратегияларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишга фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларини, нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини жалб этиш;

хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлашга доир чоратадбирларни Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан молиялаштириш;

хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларга эришиш мақсадида миллий, минтақавий ва халқаро даражаларда самарали ҳамкорликни ривожлантиришdir.

Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш соҳасидаги давлат бошқаруви Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон Республикасининг Гендер тенгликни таъминлаш масалалари бўйича комиссияси, шунингдек давлат органлари томонидан ўз ваколатлари доирасида амалга оширилади.

Уларнинг ваколатлари ушбу қонунда мустахкамланган.

Қонуннинг З-бобида Давлат хизмати соҳасида хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари мустаҳкамланган бўлиб Давлат хизмати соҳасида хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш, Давлат хизматидаги лавозимларни эгаллаш учун танловларда хотин-қизлар ва эркакларнинг тенг равища иштирок этиши кафолатланган.

Шунингдек Сайлов ҳуқуқларини амалга оширишда хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари, Иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари, Таълим, илм-фан, маданият ҳамда соғлиқни сақлаш соҳасида хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари кўрсатилган.

Агар шахс ўзини жинс бўйича бевосита ёки билвосита камситишга дучор этилган деб ҳисобласа, ваколатли органларга ёки судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Бунда жинс бўйича бевосита ёки билвосита камситишга дучор этилган шахсдан давлат божи ундирилмайди.

Хотин-қизлар ва эркакларнинг тенг ҳуқуқлилиги бузилганлиги тўғрисидаги ишларни судларда кўриш чоғида адвокатлар томонидан кўрсатиладиган юридик хизматларга ҳақ тўлаш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда, уларнинг хоҳишига кўра давлат ҳисобидан қопланади.

Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари түғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 2 сентябрь кунги “**Хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш түғрисида**”ги ЎРҚ-561-сон Қонунининг мақсади эса хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликнинг барча шаклларидан ҳимоя қилиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборатdir.

Хотин Қизларга тазийқ ва зўравонлик деганда — хотин-қизларга нисбатан жисмоний, руҳий, жинсий ёки иқтисодий таъсир ўтказиш ёки бундай таъсир ўтказиш чораларини қўллаш билан таҳдид қилиш орқали уларнинг ҳаёти, соғлиғи, жинсий дахлсизлиги, шаъни, қадр-қиммати ва қонун билан ҳимоя қилинадиган бошқа ҳуқуқлари ҳамда эркинликларига тажовуз қиладиган ғайриҳуқуқий ҳаракат (ҳаракатсизлик); тушунилади.

тазийқ — содир этилганлиги учун маъмурий ёки жиноий жавобгарлик назарда тутилмаган, хотин-қизларнинг шаъни ва қадр-қимматини камситадиган ҳаракат (ҳаракатсизлик), шилқиммлик

Ушбу қонуннинг 4-моддасида **Тазийқ ва зўравонликдан жабрланувчининг ҳуқуқлари** белгиланган бўлиб булар қўйидагилардан иборат

ўзига нисбатан тазийқ ва зўравонлик содир этилганлиги ёки уларни содир этиш таҳди迪 түғрисидаги ариза билан тегишли ваколатли органларга ҳамда ташкилотларга ёхуд судга мурожаат этиш;

махсус марказларда, шунингдек бепул телефон линияси орқали текин ҳуқуқий маслаҳат, иқтисодий, ижтимоий, психологик, тиббий ва бошқа ёрдам олиш;

ички ишлар органларига ҳимоя ордери бериш түғрисидаги талаб билан мурожаат қилиш, ҳимоя ордери шартлари бузилган тақдирда эса, уларни бу ҳақда хабардор қилиш;

содир этилган тазийқ ва зўравонлик натижасида ўзига етказилган моддий заарнинг ўрни қопланиши ҳамда маънавий зиён компенсация қилиниши түғрисидаги талаб билан судга мурожаат этиш.

Тазийқ ва зўравонликдан жабрланувчи етказилган моддий заарнинг ўрнини қоплаш ҳамда маънавий зиённи компенсация қилиш түғрисидаги ариза билан судга мурожаат этганда давлат божи тўлашдан озод қилинади.

Қонуннинг 5-моддасида **Хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари белгиланган.булар**

хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги гендер сиёсатини, давлат дастурларини ҳамда стратегияларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

жамиятда хотин-қизларга нисбатан тазийқ ва зўравонликка доир муросасизлик муҳитини яратиш;

хотин-қизларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатлари тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилинишини таъминлаш;

жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, қонунийликни мустаҳкамлаш;

хотин-қизларга нисбатан тазийқ ва зўравонликнинг олдини олиш, уларни аниқлаш, уларга чек

қўйиш учун самарали ташкилий-ҳуқуқий механизмларни яратиш; хотин-қизларга нисбатан тазийқ ва зўравонлик содир этилишига олиб келадиган сабаблар ҳамда шарт-шароитларни бартараф этиш чораларини кўриш; тазийқ ва зўравонликнинг олдини олиш мақсадида давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари ҳамкорлигини таъминлашдир.

Шунингдек қонунда давлат органлари ва ташкилотларининг хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги ваколатлари белгилаб қўйилган.

6-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги ваколатлари

хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги ягона давлат сиёсати амалга оширилишини таъминлайди; ушбу соҳадаги давлат дастурларини ва стратегияларни тасдиқлайди; тазийқ ва зўравонликдан жабрланувчиларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг хавфсизлигини, жисмоний ва руҳий реабилитациясини ҳамда мослашувини таъминлаш бўйича тузилмаларни ташкил этади; ваколатли органларнинг ҳамкорлигини мувофиқлаштиради.

7-модда. Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ваколатлари

хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат дастурларини ҳамда стратегияларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади; ушбу соҳадаги ҳудудий дастурларни ишлаб чиқади, тасдиқлайди ҳамда амалга оширади; давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари билан ҳамкорлик қиласи; хотин-қизларни ҳуқуқий ва ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш кафолатларини таъминлаш бўйича чора-тадбирларни амалга оширади.

8-модда. Ички ишлар органларининг ваколатлари

соҳадаги давлат дастурларини, ҳудудий дастурларни ҳамда қонун ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади; тазийқ ва зўравонликнинг олдини олиш, шу жумладан уларнинг сабабларини ҳамда шарт-шароитларини аниқлаш ва бартараф этиш чораларини кўради, хотин-қизларга тазийқ ўтказаётган ва уларга нисбатан зўравонлик содир этган шахслар билан муунтазам асосда профилактика ишларини олиб боради; хотин-қизларга нисбатан тазийқ ва зўравонлик содир этилганлиги ёки содир этилиши таҳдиidi мавжудлиги тўғрисидаги мурожаатларни кўриб чиқади;

тазийқ ёки зўравонлик содир этишга мойил бўлган шахсга расмий огоҳлантириш беради; ҳимоя ордерини беради; зўравонлик содир этган шахсларни жавобгарликка тортиш юзасидан ўз ваколатлари доирасида чоралар кўради; хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликдан ҳимоя қилишни амалга оширувчи тегишли ваколатли органлар ҳамда ташкилотлар билан ҳамкорлик қиласи;

9-модда. Мехнат органларининг ваколатлари

соҳадаги давлат дастурларини, ҳудудий дастурларни ҳамда қонун ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади; ишга жойлаштирилмаган хотин-қизларни ҳисобга олиш, уларнинг бандлигини таъминлаш ва уларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича чора-тадбирларни амалга оширади; хотин-қизларга нисбатан иш жойларидаги тазийқ ва зўравонлик ҳолларининг олдини олиш ҳамда хотин-қизлар билан ўзаро муносабатлар маданиятини юксалтириш бўйича мулк шаклларидан қатъи назар ташкилотларда профилактика тадбирларини ўтказади; тегишли ваколатли органлар ҳамда ташкилотлар билан ҳамкорлик қиласи.

10-модда. Таълимни давлат томонидан бошқариш органларининг ҳамда таълим муассасаларининг вак

давлат дастурларини, ҳудудий дастурлар ҳамда қонун ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади; хотин-қизларни мажбурий меҳнатга ва ғайриижтимоий хулқ-атворга жалб қилиш ҳоллари аниқланганлигига доир фактлар тўғрисида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи

органларга хабар қиласы; таълим муассасаларида таҳсил олувлар орасидан хотин-қизларга нисбатан тазийк үтказиш ва зўравонлик содир этишга мойил шахсларни аниқлады ҳамда уларнинг хулқ-авторини тузатиш, шунингдек тазийк ва зўравонлиқдан жабрланганларни ижтимоий реабилитация қилиш ҳамда мослаштириш бўйича чора-тадбирларни амалга оширади; таълим муассасаларида бўш вақтни мазмунли үтказишини таъминлаш мақсадида тадбирлар ташкил этади; ваколатли органлар ҳамда ташкилотлар билан ҳамкорлик қиласы.

11-модда. Давлат соғлиқни сақлаш тизимини бошқариш, соғлиқни сақлаш муассасаларининг вакол

тазийк ва зўравонлиқдан жабрланувчиларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича чора-тадбирларни амалга оширади;

тазийк ва зўравонлиқдан жабрланувчиларга тиббий ва руҳий ёрдам кўрсатиш юзасидан услубий тавсиялар ишлаб чиқади ҳамда уларни соғлиқни сақлаш муассасаларининг иш амалиётига жорий этади; хукуқни муҳофаза қилувчи органларни хотин-қизларнинг ҳаётига ёки соғлиғига хавф солувчи фактлар ва аниқланган сабаблар тўғрисида хабардор қиласы; ваколатли органлар ҳамда ташкилотлар билан ҳамкорлик қиласы.

12-модда. Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасининг ваколатлари

хотин-қизларни тазийк ва зўравонлиқдан ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат дастурларини, ҳудудий дастурларни ва қонун хужжатларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этади; хотин-қизларга нисбатан тазийк ва зўравонлик ҳолатларига олиб келадиган сабаблар ҳамда шартшароитларни аниқлаш бўйича тадбирларда иштирок этади ва бундай ҳолатларни бартараф этиш юзасидан амалий чоралар кўради; зўравонлиқдан жабрланганларни реабилитация қилиш ва мослаштириш марказларида ижтимоий реабилитация қилишга ҳамда ўз жонига қасд этишининг олдини олишга доир тадбирлар үтказади; хотин-қизларга нисбатан тазийк үтказганлиги ва зўравонлик содир этганилиги учун профилактик ҳисобда турадиган шахслар билан якка тартибдаги профилактика тадбирларини үтказишида иштирок этади; низоли вазиятларни профилактика қилишга, тазийк ва зўравонлиқнинг олдини олишга доир дастурлар ҳамда услубий тавсияларни ишлаб чиқади ва амалга оширади. хотин-қизларни тазийк ва зўравонлиқдан ҳимоя қилишни амалга оширувчи тегишли ваколатли органлар ва ташкилотлар билан ҳамкорлик қиласы.

Қонуннинг 17 моддасида **Тазийк ва зўравонлиқдан жабрланувчини хабардор қилиш тартиби белгиланган бўлиб** Хотин-қизларни тазийк ва зўравонлиқдан ҳимоя қилишни амалга оширувчи ваколатли органлар ҳамда ташкилотлар тазийк ва зўравонлиқдан жабрланувчини ижтимоий ҳамда хукуқий ҳимоя қилиш механизmlари, тазийк ва зўравонлиқдан жабрланганга кўрсатиладиган ёрдам турлари ва хизматлар тўғрисидаги ахборот билан таништиради.

Зарур бўлган тақдирда ваколатли органлар ва ташкилотлар содир этилган тазийк ва зўравонлик факти муносабати билан ариза беришда амалий ёрдам кўрсатади.

Жазони ижро этиш муассасалари тазийк ва зўравонлиқдан жабрланганга унга нисбатан зўравонлик содир этган шахс жазони ижро этиш жойидан озод этилганлиги, озодликдан маҳрум қилиш жойидан ташқарига қисқа муддатга чиқарилганлиги ёки қочиб кетганлиги ҳақида зудлик билан хабар беради.

Қонуннинг ижроси юзасидан Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, ёрдам кўрсатиш, маслаҳат бериш механизми ҳамда чора-тадбирлари, хотин-қизларга нисбатан тазийк ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш тўғрисида ахборот олишни таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг бутун худудида туну кун ишлайдиган, бепул телефон линияси тармоғи (ишонч телефони) ишлаб туришини таъминлайди.

Телефон линияси тармоғи маҳфийликка риоя этган ҳолда фаолият кўрсатади. Ишонч телефони орқали олинган ахборотни ошкор этишга йўл қўйилмайди, бундан қонун хужжатларида 5 / 8 белгиланган ҳоллар мустасно.

Қонунда Хотин-қизларга нисбатан тазийк ва зўравонлиқнинг олдини олишга доир якка

тартибдаги чора-тадбирлар белгиланган. бўлиб бу Хотин-қизларни тазийқ ва зўравонликтан ҳимоя қилишни амалга оширувчи тегишли ваколатли органлар ҳамда ташкилотларнинг хотин-қизларга нисбатан тазийқ ва зўравонлик содир этишга мойил бўлган ёки уни содир этган ғайриижтимоий хулқ-атворли шахсларни аниқлаш ҳамда уларга профилактик таъсир кўрсатиш билан боғлиқ фаолияти хотин-қизларга нисбатан тазийқ ва зўравонликнинг олдини олишга доир якка тартибдаги чора-тадбирлардир.

Ушбу чора-тадбирлар турлари қўйидагилардан иборат.

профилактика сұхбатини ўтказиш (Муайян шахсни жамиятда умум қабул қилинган хулқ-атвор нормалари ва қоидаларига риоя этишга ишонтириш, ғайриижтимоий хулқ-атворнинг ижтимоий ҳамда ҳуқуқий оқибатларини тушунтириш, шунингдек қонунда белгиланган жавобгарлик тўғрисида огоҳлантириш мақсадида ваколатли орган вакили томонидан профилактика сұхбати ўтказилади.

тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчиларга ёрдам кўрсатиш бўйича маҳсус марказларга жойлаштириш (Зўравонлик факти мавжуд бўлган тақдирда тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчининг ёки унинг қонуний вакилининг бошпана бериш тўғрисидаги талаби бўйича тегишли ваколатли органлар ва ташкилотлар тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчиларнинг маҳсус марказларга жойлаштирилишини таъминлайди.

Тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчини маҳсус марказга жойлаштириш унинг хоҳишига кўра ўттиз кунгача бўлган муддатга амалга оширилади. Зарурат бўлган тақдирда бу муддат маҳсус марказнинг уставида белгиланган тартибда узайтирилади. Маҳсус марказга жойлаштириш муддати тугагач, агар тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчига нисбатан хавф мавжуд бўлса, маҳсус марказ маъмурияти бу ҳақда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга хабар бериши шарт.

Тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчи маҳсус марказга жойлаштирилган тақдирда, унинг иш жойи сақлаб қолинади.

Тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчининг маҳсус марказда бўлиш вақти уни таълим муассасасидан машғулотларни ўтказиб юборганлиги муносабати билан чиқариш учун асос бўлмайди.

Тазийқ ва зўравонликтан жабрланувчиларга ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ ҳаражатлар тазийқ ўтказганликда ва зўравонлик содир этганликда айбдор деб топилган шахсдан ундирилиши мумкин.);

зўравонлик хулқ-атворини ўзгартириш бўйича тузатиш дастурларидан ўтиш. Бунинг тартиби Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

ҳимоя ордерини бериш; (ҳимоя ордери –зўравонликтан жабрланган шахсга давлат ҳимоясини тақдим этувчи, хотин-қизларга тазийқ ўтказаётган ёки уларга нисбатан зўравонлик содир этган шахсга ёхуд бир гурӯҳ шахсларга нисбатан ушбу Қонунда белгиланган таъсир кўрсатиш чоралари қўлланилишига сабаб бўладиган ҳужжатдир.)

ҳимоя ордерини бериш янги механизм бўлиб Қонуннинг 23-моддасида Ҳимоя ордерини бериш ва унинг муддатини узайтириш тартиби белгиланган.

Ҳимоя ордери жабрланувчига берилади. Тазийқ ўтказган ва (ёки) зўравонлик содир этган ёхуд уларни содир этишга мойил бўлган шахсга ҳимоя ордерининг нусхаси берилади.

Ҳимоя ордерини берган ички ишлар органининг мансабдор шахси тазийқ ўтказган ва зўравонлик содир этган шахсни ҳимоя ордерининг шартлари ҳамда уни бажармаслик оқибатлари ва зўравонлик хулқ-атворини ўзгартириш бўйича тузатиш дастурларидан ўтиш зарурлиги тўғрисида хабардор қиласи.

Шахс ҳимоя ордерини олиш тўғрисидаги тегишли ҳужжатни имзолашни рад этган тақдирда, ҳимоя ордерини топшираётган ички ишлар органининг мансабдор шахси томонидан холислар иштирокида далолатнома тузилади.

Тегишли худудда тазийқ ва зўравонликнинг якка тартибдаги профилактикасини амалга ошириш

учун масъул бўлган ички ишлар органининг мансабдор шахси тазиқ ва зўравонлик факти ёки уларни содир этиш хавфи аниқланган пайтдан эътиборан 24 соат ичидагимоя ордерини ўттиз кун муддатгача беради ва ушбу ордер расмийлаштирилган пайтдан эътиборан кучга киради.

Агар хавф ҳали бартараф этилмаган бўлса, ҳимоя ордерининг амал қилиш муддати тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчининг аризасига кўра кўпичиланади.

Ҳимоя ордерини бериш, узайтириш ёки ҳимоя ордерини беришни ёхуд узайтиришни рад этиш устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

Ҳимоя ордери талабларининг ижроси устидан назорат уни берган ички ишлар органи томонидан амалга оширилади.

Ҳимоя ордерининг шакли ва уни бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан амалга оширилади.

Ўн саккиз ёшга тўлмаган, тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчилик, шунингдек суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган шахсларнинг қонуний вакили ёки васийлик ва ҳомийлик органи уларнинг номидан ҳимоя ордерини бериш ҳамда уни узайтириш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қилиши мумкин.

Ўн саккиз ёшга тўлмаган, тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчилик ҳимоя ордерини олиш тўғрисидаги ариза билан шахсан мурожаат қилишга ҳақли.

Ҳимоя ордерида қуйидаги чекловлар назарда тутилиши мумкин:

тазиқ ўтказишни ва зўравонлик содир этишни тақиқлаш;

тазиқ ўтказган ёки зўравонлик содир этган шахснинг тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчилик билан алоқасини тақиқлаш (иш жойларида ва таълим муассасаларида тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчининг тазиқ ўтказган ва зўравонлик содир этган шахс билан билвосита алоқасига йўл қўйилади);

тазиқ ўтказилган ва зўравонлик содир этилган тақдирда тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчининг ҳамда тазиқ ўтказган ва зўравонлик содир этган шахснинг бир хонада бирга бўлишини тақиқлаш;

тазиқ ўтказган ва зўравонлик содир этган шахснинг зиммасига тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчини даволаш, унга маслаҳат бериш, уни тазиқ ва зўравонликдан жабрланувчиликни ёрдам кўрсатиш бўйича маҳсус марказга жойлаштириш учун харажатларнинг, етказилган моддий зарарнинг ўрнини қоплаш, шунингдек маънавий зиённи компенсация қилиш мажбуриятини юклатиш;

тазиқ ўтказган ва зўравонлик содир этган шахснинг қуролни (бундан хизмат қуроли мустасно) сақлаш ва олиб юриш ҳуқуқини ҳимоя ордерининг амал қилиши ёки унда кўрсатилган муддат даврида чеклаш ёхуд тақиқлаш, шунингдек қурол сотиб олиш учун рухсатнома олишга доир ҳуқуқини тақиқлаш.

Ҳимоя ордерининг амал қилиш муддати узайтирилган тақдирда ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган талаблардан ташқари, унга тазиқ ўтказган ва зўравонлик содир этган шахснинг зўравонлик хулқ-атворини ўзгартириш бўйича тузатиш дастуридан ўтиши тўғрисидаги шарт мажбурий тартибда киритилади.

Агар ҳимоя ордерини бериш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш чоғида Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексида назарда тутилган жиноят белгилари аниқланса, ҳимоя ордерини бериш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш билан бир вақтда иш материаллари жиноий жавобгарликка тортиш масаласини ҳал қилиш учун тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга юборилади.

Тазийк ва зўравонлиқдан жабрланувчининг шахсига доир маълумотлари ишониб топширилган ҳамда касбий, хизмат ёки меҳнат мажбуриятларини бажариши муносабати билан бу маълумотлар ўзига маълум бўлиб қолган, ушбу маълумотларни ошкор этишга йўл қўйган шахслар қонунда назарда тутилган жавобгарликка тортилади.

Хотин-қизларни тазийк ва зўравонлиқдан ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

2022-09-21 12:45:44